

УДК 371.261

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-99-6-155-163>

ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Л. Ю. Сінна

ORCID 0000-0002-0407-1995

Стаття присвячена особливостям реалізації оцінювання студентів філологічних факультетів під час дистанційного навчання. Оцінювання є невід'ємною частиною процесу навчання, і дистанційне навчання не є винятком. У зв'язку з епідеміологічною ситуацією в країні та розумінням забезпечення оцінювання студентів на постійній основі, навіть, за таких умов, особлива увага повинна бути прикута до правильного вибору методу та форми оцінювання з урахуванням функціональної спрямованості цього процесу. Сучасний підхід до поняття «оцінювання» обумовлює розглядати його не лише як процес контролю над студентом, але і як прогностичний інструмент, що дозволяє створити передумови для ефективного планування навчання, а також як метод отримання зворотнього зв'язку зі студентами. У статті досліджено базові види оцінювання, які лежать в основі встановлення рівня навчальних досягнень студента, окреслено їх функціональну спрямованість та шляхи здійснення процесу перевірки засвоєння нових знань та сформованості нових навичок під час викладання іноземної мови. Також був висвітлений власний досвід та рекомендації щодо застосування цифрових технологій та інструментів оцінювання студентів філологічних факультетів під час дистанційного навчання. З огляду на те, що одним із завдань викладача є визначення рівня компетентності студента, у статті було запропоновано використання діагностичного тесту, який вже був апробований автором статті на практиці. Імплементация формульованого та підсумкового оцінювання у статті представлена різноманіттям сучасних освітніх платформ, програм та додатків, які не лише допомагають контролювати студентів, але і спрощують роботу викладача під час дистанційного навчання. У статті подано інформацію про автентичне оцінювання та його принципи роботи. Також було окреслено проблемні питання щодо оцінювання онлайн, які потребують детального вивчення та опрацювання.

Ключові слова: дистанційне навчання, оцінювання, цифрові інструменти оцінювання, автентичне оцінювання, оцінювальні рубрики.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Минув майже рік з початку пандемії. За цей час викладачі закладів вищої освіти були вимушені адаптувати вже відомі методи та технології процесу навчання, а також опанувати нові інструменти організації процесу отримання знань дистанційно. Підходи до оцінювання освітнього процесу також потребували переосмислення та перегляду, адже звичні форми процесу перевірки знань, умінь та навичок стали неефективними та іноді навіть технічно неможливими для реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Питання оцінювання не є новим в педагогіці та методиці, воно було висвітлено у низці праць таких науковців, як М. М. Фіцула (сутність і основні види контролю успішності), О. О. Заболотська (оцінювання у методиці викладання іноземних мов у ВНЗ), О. І. Щербак (рекомендації щодо розроблення основних видів і методів оцінювання), Т. В. Загоруйко (поняття оцінювання в освіті).

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на достатній рівень опрацювання проблематики перевірки прогресу студента, такий її аспект, як оцінювання в умовах карантину є новим та все ще залишається відкритим для подальших наукових розвідок, що й обумовлює актуальність і новизну даної статті.

Мета статті – розкрити суть і роль онлайн оцінювання, виокремити та проаналізувати окремі технології оцінювання студентів філологічних факультетів під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Освітній процес є комплексним та забезпечує можливість здобуття студентами загальних та професійних компетентностей в обраних сферах. Мета, завдання і зміст освіти не є константами, вони змінюються в залежності від історичних подій, перспектив розвитку країни, стану науки та техніки. Сучасні реалії, а саме пандемія, та процес діджиталізації змінили процес навчання, а саме вивели його на інший рівень, де складові компоненти залишились, але піддалися деяким змінам. Не залишилось осторонь і оцінювання.

На сьогоднішній день оцінювання розглядається не лише як процес перевірки знань, вмінь та навичок студента, але і як механізм, що створює передумови для удосконалення прогалин у програмі/курсі/занятті, допомагає проаналізувати та виявити «слабкі місця» під час планування та у подальшому не повторювати таких помилок.

У нашій статті за основу цього поняття було обрано наступне визначення: «оцінювання – це контроль якості навчання; інструмент, що дозволяє виявляти розвиток, прогрес у викладацькій діяльності; спосіб корекції діяльності студентів, за допомогою якої визначається рівень підготовки студента» (Загоруйко, Диденко, & Черепанская, 2018, с. 240). Оцінювання може поділятися за формами на різні види, але у статті розглянемо застосування лише 4 видів – діагностичне, формувальне, підсумкове та автентичне.

Під час дистанційного навчання питання про визначення компетентностей студента, вимірювання початкового рівня набуває ще більшого значення. У цьому навчальному році перший курс студентів почали навчатися вже під час карантину, тобто дистанційно, тому викладачеві необхідно було виявити їх навчальний рівень знань, умінь та навичок з англійської мови поза межами аудиторії та на основі отриманих результатів більш детально спланувати хід викладання. В таких умовах для найефективнішого розподілу студентів на групи відповідно до їхніх здібностей до навчання пропонуємо використовувати можливості роботи дистанційно та провести вхідне діагностичне оцінювання у вигляді вступного тесту на сайті Macmillan (placement test). Слід зазначити, що такий текст є дуже простим та зручним у використанні як для студентів, так і для викладачів. Є можливість обирати тест за рівнем володіння мовою, часом виконання, а також цей тест містить відповіді до питань, що спрощує процес перевірки для викладача.

Формувальне оцінювання є гарним способом відстежити особистісний розвиток студента, дає змогу виявити та визначити потреби студентів та скорегувати курс навчання. Для здійснення формувального оцінювання зараз існує безліч додатків, програм та інших інструментів. Для оцінювання навичок прослуховування та розуміння почутого автор пропонує користуватися Edpuzzle/Edulastic, для перевірки навичок засвоєння нових лексичних одиниць ми використовуємо різноманітні тести у додатках Quizlet, Kahoot. Snagit або Anydesk є чудовими інструментами для оцінювання навичок усного перекладу або монологічного мовлення. Для створення інтерактивного оцінювання та створення цифрового контенту вбачаю за потрібне зазначити ряд наступних інструментів та платформ: Mentimeter, Flipgrid, Pear Deck. Безперечно, найголовнішими цифровими

системами навчання у багатьох закладах вищої освіти під час карантину стали Moodle, Google Classroom, Edmodo. Такі платформи значно спрощують підхід до навчання та оцінювання та акумулюють увесь матеріал в одному цифровому просторі.

Підсумкове оцінювання — тип оцінювання, який використовують на завершальному етапі певного періоду навчання, мета якого оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу і виставити бали. Відповідно до листа МОН №1/9-213 від 16.04.2020 року підсумкове оцінювання може проводитися як в асинхронному, так і в синхронному режимі («Лист Міністерства освіти і науки України», 2020). Варіанти проведення вищезазначеного виду оцінювання може бути представлені у різних формах: виконання тестів та завдань на платформах, виконання письмових робіт з використанням платформ відеозв'язку, написання диктантів, записування аудіо- та відеофайлів, створення та захист презентацій тощо. Форму та види оцінювання обираються в залежності від особливостей курсу, групи та дисципліни.

Ще одним видом оцінювання є автентичне. О. І. Щербак, Н. З. Софій та Б. Ю. Бович (2014) стверджують, що автентичне оцінювання – це такий тип оцінювання, що передбачає використання завдань в умовах, наближених до реальних. Такий вид оцінювання визначається багатьма науковцями як один із найкращих підходів. Слід зазначити, що таке оцінювання відповідає якійсь певній ситуації, а його методи не є постійною одиницею, їх необхідно адаптувати або ретельно обирати в залежності від конкретної навчальної ситуації. Але існують певні принципи:

- автентичне оцінювання здійснюється на постійній основі під час навчального курсу;
- автентичне оцінювання є валідним лише тоді, коли оцінює те, що передбачено оцінювати;
- автентичне оцінювання вимірює сумарний комплекс компетенцій, які були заздалегідь заплановані для розвитку;
- автентичне оцінювання передбачає використання різноманітних видів і методів оцінювання;
- автентичне оцінювання має на меті допомогти студентові здійснити самооцінювання (Щербак, Софій, & Бович, 2014).

В цілому, такий вид оцінювання має на меті допомогти студентам формувати навички аналізу власної діяльності, тобто вони мають чудову можливість проявити свої творчі здібності, розвивати своє аналітичне мислення та вміння інтегрувати у комунікативний процес все, що було вивчено.

Методи автентичного оцінювання можна поділити на суб'єктивні (завдання не передбачає однієї чіткої та правильної відповіді) та об'єктивні (не передбачає суб'єктивних суджень). Найчастіше вживаними формами суб'єктивного автентичного оцінювання для автора статті під час карантину були есе, дослідницькі проекти, презентації за темою, портфоліо тощо, об'єктивного – множинний вибір, відповідь «ТАК/НІ».

При цьому для студентів під час кожного оцінювання є нагальним питанням «Як саме буде воно проходити?». Саме для цього у кожній робочій програмі з дисципліни зазначені критерії оцінювання навчальних досягнень. Вони реалізуються в нормах оцінок, що встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах. Також для чіткого розуміння критеріїв кожного рівня знань вважаємо за потрібне використовувати інструкції для оцінювання (rubrics) або оцінювальні рубрики. Ю. Е. Лавриш (2014) відносить їх до альтернативних методів оцінювання, але, на нашу думку, незабаром такий інструмент стане класичним елементом контрольно-оцінювальної діяльності викладача.

Центр Інноваційного Викладання та Навчання при Університеті Північного Іллінойсу (США, штат Іллінойс) пропонує скласти такі оцінні інструментарії викладачеві власноруч (Northern Illinois University Center for Innovative Teaching and Learning, 2012). Оцінювальна рубрика представляє собою таблицю з конкретними критеріями та детальним описом певного рівня якості. Рубрика передбачає три або чотири рівня якості, служить не лише інструментом оцінювання, але і інструментом навчання. За Ю. Е. Лавришом (2014) такі інструкції допомагають оцінювати письмові роботи, роботу в групах, проекти, усні презентації, оскільки процес контролю відбувається максимально прозоро. «Існують два види рубрик: холістичні та аналітичні. При аналітичному підході необхідна ідентифікація певних характеристик або видів діяльності, що оцінюються окремо. Холістичні рубрики не вимагають окремого оцінювання кожного критерію чи виду діяльності, тобто продукт мовлення оцінюється в цілому» (Лавриш, 2014, с. 126).

За допомогою рубрики викладач має можливість забезпечувати зворотній зв'язок, надавати вказівки щодо навчання тощо. До речі, в умовах карантину набуває важливості зворотній зв'язок, як постійний, цілеспрямований процес. Необхідно звернути увагу на проміжний та кінцевий результат студента, активно долучати його до обговорення конкретних помилок, максимально реагувати на процес навчання студентів за допомогою створення опитування, анкетування тощо. Такий вид роботи дозволить оцінити викладачу власні недоліки під час роботи зі студентами

та збалансувати курс у майбутньому. На нашу думку, безпосереднє залучення студентів до створення такої інструкції для оцінювання надає відчуття причетності студентів до процесу викладання та сприяє розумінню того факту, що викладач надає об'єктивну оцінку виконаній роботі, а не особисте судження.

Різноманітність у виборі методів та форм оцінювання дозволяє викладачам під час дистанційного навчання швидше налагодити процес обміну знаннями та контролем їх засвоєння, зацікавити та вмотивувати студентів/курсантів, розвинути їх технічні навички за допомогою використання цифрових інструментів.

Новий підхід до реалізації процесу оцінювання дає можливість організувати та дисциплінувати студентів, формувати цілеспрямованість та навички самоконтролю, оцінювати кожен вид діяльності студентів. Але існують і проблемні питання та прогалини в оцінюванні онлайн, які потребують колективного обговорення та виявлення механізмів їх вирішення, а саме:

- 1) дотримання академічної доброчесності студентами;
- 2) самооцінювання та оцінювання один одного (об'єктивність);
- 3) вплив фізичної віддаленості між студентом та викладачем;
- 4) адаптація у необхідності використання технологій для навчання та комунікації;
- 5) завантаженість викладача та норми витрати часу на створення курсу, форм оцінювання;
- 6) самоорганізованість та тайм-менеджмент у студентів.

Висновки. Сучасна ситуація у світі призвела до невірних змін у житті людини, і у системі освіти зокрема. Вже не будуть використовувати традиційну філософію оцінювання. Вона видозмінюється зараз і цей процес не є кінцевим. Незалежно від того, який саме метод оцінювання ми будемо використовувати для покращення якості освіти, найголовніше — це його валідність, надійність та автентичність.

Перспективною подальший розвідок вбачаємо у можливості проаналізувати та визначити методики підрахунків результатів оцінювання навчальних результатів, а також обґрунтувати педагогічні умови ефективного застосування сучасних інформаційних технологій у процесі оцінювання навчальних досягнень студентів філологічних факультетів.

Література

1. Загоруйко Т. В., Диденко С. Ю., Черепанская Е. И. Понятие оценивания в образовании. *Молодой ученый*. 2018. № 45 (231). С. 240-242. URL: <https://moluch.ru/archive/231/53434/> (дата обращения: 12.12.2020).

2. Лавриш Ю. Е. Альтернативні методи оцінювання результатів навчальної діяльності студентів при вивченні іноземної мови. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. Сер.: Педагогічні та історичні науки. 2014. Вип. 119. С. 123-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzped_2014_119_20 (дата звернення: 09.01.2020).
3. Лист Міністерства освіти і науки України м. Київ. від 16 квітня 2020 р. № №1/9-213. URL: <https://cutt.ly/vzDjol4> (дата звернення: 23.12.2020).
4. Щербак О. І., Софій Н. З., Бович Б. Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2014. 136 с. (дата звернення: 13.12.2020).
5. Northern Illinois University Center for Innovative Teaching and Learning. (2012). Rubrics for assessment. In Instructional guide for university faculty and teaching assistants. URL: <https://cutt.ly/7zDIISr> (дата звернення: 09.12.2020).

References

1. Zagoruyko, T. V., Didenko, S. Yu, & Cherepanskaya, E. I. (2018). Ponyatie otsenivaniya v obrazovanii [Notion of assessment in education]. *Molodoy ucheniy*, 45 (231), 240-242. Retrieved from <https://moluch.ru/archive/231/53434/> (date of appeal: 12.12.2020) (rus).
2. Lavrysh, Yu. E. (2014). Aternatyvni metody otsiniuvannya rezultativ navchalnoi diyalnosti studentiv pry vyvchenni inozemnoi movy [Alternative methods of assessing the results of students' learning activities in learning a foreign language]. *Naukovi zapysky Nacionalnoho pedahohichnoho univertsytetu im. M. P. Dragomanova*. Ser.: Pedagogichni ta istorychni nauky, 119, 123-129. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzped_2014_119_20 (date of appeal: 09.01.2020) (ukr).
3. Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny [Letter from the Ministry of Education and Science of Ukraine]. From April 16, 2020, #1/9-213. Kyiv. Retrieved from <https://cutt.ly/vzDjol4> (date of appeal: 21.12.2020) (ukr).
4. Shherbak, O. I., Sofiy, N. Z., & Bovych, B. Yu. (2014). *Teoriya i praktyka otsiniuvannya navchalnykh dosyaghen: navchalno-metodychnyi posibnyk [Theory and practice of assessment of educational achievements: training manual]*, 136. Ivano-Frankivsk: Lileya-NV (ukr).
5. Northern Illinois University Center for Innovative Teaching and Learning. (2012). Rubrics for assessment. In Instructional guide for university faculty and teaching assistants. Retrieved from <https://cutt.ly/7zDIISr> (date of appeal: 09.12.2020).

ОЦЕНИВАНИЕ СТУДЕНТОВ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ФАКУЛЬТЕТОВ ВО ВРЕМЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Л. Ю. Сенная

Статья посвящена особенностям реализации оценивания студентов филологических факультетов во время дистанционного обучения. Оценивание является неотъемлемой частью процесса обучения, и дистанционное обучение не

является исключением. В связи с эпидемиологической ситуацией в стране и пониманием того, что обеспечение оценки студентов происходит на постоянной основе, даже при таких условиях особое внимание должно быть приковано к правильному выбору метода и формы оценивания с учетом функциональной направленности этого процесса. Современный подход к понятию «оценивание» обуславливает его рассмотрение не только как процесс контроля над студентом, но и как прогностический инструмент, позволяющий создать предпосылки для эффективного планирования обучения, а также как метод получения обратной связи со студентами.

В статье исследованы базовые виды оценки, которые лежат в основе установления уровня знаний студента, определена их функциональная направленность и пути осуществления процесса проверки усвоения новых знаний и сформированности новых навыков во время изучения иностранного языка. Также был освещен собственный опыт и рекомендации по применению цифровых технологий и инструментов оценивания студентов филологических факультетов во время дистанционного обучения. Учитывая то, что одной из задач преподавателя является определение уровня компетентности студента, в статье было предложено использование диагностического теста, который уже был апробирован автором статьи на практике. Имплементация формирующего и итогового оценивания в статье представлена многообразием современных образовательных платформ, программ и приложений, которые не только помогают контролировать студентов, но и упрощают работу преподавателя во время дистанционного обучения. В статье представлена информация про аутентичное оценивание и его принципы работы. Также были обозначены проблемные вопросы оценивания онлайн, которые требуют детального изучения и проработки.

Ключевые слова: дистанционное обучение, оценивание, цифровые инструменты оценивания, аутентичное оценивание, оценочные рубрики.

ASSESSMENT OF STUDENTS OF PHILOLOGICAL FACULTIES DURING DISTANCE LEARNING

L. Yu. Sinna

The article is devoted to the peculiarities of the implementation of assessment of students of philological faculties during distance learning. Assessment is an integral part of the learning process, and distance learning is no exception. Due to the epidemiological situation in the country and the understanding that student assessment is provided on an ongoing basis, even under such conditions, special attention should be paid to the correct choice of assessment method and form, taking into account the functional focus of this process. The modern approach to the concept of "assessment" determines its consideration not only as a process of control over the student, but also as a prognostic tool to create the preconditions for effective learning planning, as well as a method of obtaining feedback from students. The article examines the basic types of assessment that

underlie the establishment of the level of knowledge of the student, determines their functional orientation and ways to implement the process of testing the acquisition of new knowledge and the formation of new skills while learning a foreign language. We also covered our own experience and recommendations for the use of digital technologies and assessment tools for students of philological faculties during distance learning. Taking into account that one of the tasks of the teacher is to determine the level of competence of the student, it was given the information about the usage of a diagnostic test, which has already been tested by the author in practice. The implementation of formative and summative assessment in the article is represented by a variety of modern educational platforms, programs and applications that not only help to control students, but also simplify the work of the teacher during distance learning. The article presents information about authentic evaluation and its principles of operation. It was identified problematic issues of online assessment, but they require detailed study and elaboration.

Key words: *Distance learning, assessment, digital assessment tools, authentic assessment, assessment rubrics.*

Сінна Людмила Юрїївна – доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України (м. Харків, Україна). E-mail: sennaya1985@gmail.com

Сенная Людмила Юрьевна – доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України (г. Харків, Україна). E-mail: sennaya1985@gmail.com

Sinna Liudmyla Yuriivna – Associate Professor of the Department of Philology, Translation and Strategic Communication of the National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine). E-mail: sennaya1985@gmail.com